T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/387
KARAR NO : 2025/105
KARAR TR : 03/02/2025

ÖZET: 2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinde öngörülen *"konu ve dava sebebinin aynı olması"* koşulunu taşımayan BAŞVURUNUN REDDİ gerektiği hk.

K A R A R

Hüküm Uyuşmazlığının Giderilmesi İsteminde Bulunan İdari Yargıda Davacı (Adli Yargıda Davalı) : M. A. T.
Vekili : Av. Z. B.
Karşı Taraf : Muradiye Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. E. A. T.

I. ADLİ YARGIDA DAVA SÜRECİ

A. Dava Konusu Olay

1. Davacı Muradiye Belediye Başkanlığı vekili; müvekkili belediyenin eski belediye başkanı davalının yaptığı işlemler nedeniyle kamu zararı oluştuğunu ve bunun tahsiline karar verildiğini, borcun bir kısmının ödenmemesi üzerine haciz yoluyla icra takibi yapıldığını, davalıdan haciz yoluyla talep edilen alacağın mahiyetini, Muradiye Belediye Başkanlığı döneminde iken, 07/09/2015-28/10/2015 tarihleri arasında İçişleri Başkanlığı tarafından mali durum raporuyla tespit edilen kamu zararına sebebiyet verdiği tutarın oluşturduğunu, davalı tarafından 04/01/2017 tarihinde 16.635 TL ödendiğini, davalının belediye başkanlığı döneminde bu borca herhangi bir itirazı olmadan ödemeyi kendi adıyla yaptığını, bu durumda davalının borcunu kabul ettiğini açıkça ortaya koyduğunu, mali durum raporunun davalıya sözlü olarak bildirildiğini ve davalı tarafından kısmen ödeme yapıldıktan sonra davacı kuruma kayyum atanmasından dolayı ödemeler yapılmadığını, davalıya 04/05/2018 tarihinde raporun tebliğ edildiğini, buna rağmen müvekkili idareye davalı tarafından herhangi bir ödeme yapılmadığını, her ne kadar davalı tarafından borç kabul edilmemiş ve konuya ilişkin dava açıldığı beyan edilmişse de mali durum raporunun gerektirdiği gibi borcun tahsili için kurumca işlemlerin yapıldığını belirterek, borçlunun icra takibine yaptığı itirazının iptaline ve takibin devamına, fazlaya ilişkin haklarının saklı kalması kaydıyla davalının takip dosyasında belirtilen tutarı işlemiş yasal faiziyle ödemeye ve takip konusu alacağın %20'sinden az olmamak üzere tazminata mahkum edilmesine karar verilmesi istemiyle, adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Yargılama Aşamaları

2. Muradiye Asliye Hukuk Mahkemesi 08/04/2021 tarih ve E. 2019/180, K.2021/89 sayılı kararı ile, davanın kısmen kabulüne karar vermiş, bu karara karşı istinaf yoluna başvurulmuştur.

3. **Van Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi 17/03/2022 tarih ve E.2021/214, K.2022/264 sayılı kararı** ile, davacı vekilinin istinaf talebinin kabulüne, mahkeme kararının

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden KTI6Gpl - tiixyjb - SEejrLn - VTV3Js= ile erişebilirsin

kaldırılmasına ve davanın kabulüne karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

"...Dava, kamu zararı nedeniyle alacağın rücuen tahsili için davalı hakkında başlatılan icra takibine yönelik itirazın iptali istemine ilişkindir.

İtirazın iptali davası ilamsız icra takibine itiraz üzerine duran icra takibinin devamını sağlamaya yönelik açılan bir davadır.

Kamu zararı kavramının esas olarak 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71. maddesinde tanımlanmakla, Uyuşmazlık Mahkemesinin 2014/310 Esas - 2014/352 Karar sayılı kararında açıkça, kamu zararlarından doğan alacaklara ilişkin zarara sebebiyet verecek kişilere karşı açılacak davaların adli yargıda görüleceği belirtilmiştir.

İdari yargı yerlerinde açılacak davalarda husumetin kimlere yöneltileceğine ilişkin 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasası'nın 2. maddesi gereğince, idari yargı yerlerinde ancak ilgili idare (kurum) dava edilebilir. Bu yasal düzenlemeye göre gerçek kişiler aleyhine idare mahkemelerinde dava açılamaz.

Somut olayda, davacı, davalı gerçek kişinin haksız eylemi nedeniyle zarara uğradığını ileri sürüp, onun kişisel kusuruna dayanarak istekte bulunduğuna göre, gerçek kişi hakkındaki davanın görülme ve çözüm yeri idari yargı yeri olmayıp adli yargı yeridir. Olayda idari yargıyı ilgilendiren idari bir işlem ve tasarruf bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, idari yargı yerinde "itirazın iptali" biçiminde bir dava yolu düzenlenmediğinden, adli yargı yerinde yargı yolu bakımından görevsizlik kararı da verilemez.

Davacı vekili dava dilekçesi ile; borçlunun icra takibine yaptığı itirazının iptaline ve takibin devamına, fazlaya ilişkin haklarının saklı kalması kaydıyla davalının takip dosyasında belirtilen tutarı işlemiş yasal faiziyle ödemeye ve takip konusu alacağın %20'sinden az olmamak üzere tazminata mahkum edilmesine, yargılama giderleri ve vekalet ücretinin karşı tarafa yükletilmesine karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili davanın reddini savunmuştur.

Mahkemece; Davanın kısmen kabulü ile davalının-borçlunun Muradiye İcra Dairesinin 2019/88 esas sayılı dosyasındaki itirazının 45.279,88 TL asıl alacak yönünden İPTALİNE takibin bu miktar üzerinden DEVAMINA, fazlaya ilişkin talebin Reddine, İİK'nun 67. maddesi gereğince itirazın iptaline karar verilen asıl alacağın %20'si olan 9.055,00 TL icra inkar tazminatının davalıdan alınarak davacıya verilmesine, İİK'nun 67. maddesi gereğince davalının icra inkar tazminatı talebinin koşulları oluşmadığından REDDİNE reddine karar verilmiş, davacı ve davalı vekili hükmü istinaf etmiştir.

Davacı vekilinin istinaf talebinin incelenmesinde;

Somut olaya bakıldığında; Dosya kapsamına alınan 10/04/2020 tarihli bilirkişi raporu, Sayıştay denetçileri tarafından düzenlenen rapor ve ek rapora göre, davacı tarafın asıl alacağı 25.654,58 TL sözleşmeli personellere yapılan ödeme, 53.739,80 TL temizlik ve yiyecek adı altında yapılan ödeme olmak üzere toplam 79.394,38 TL'dir.

Başkontrolör Burhanettin Tokmak tarafından düzenlenen 28/10/2015 tarih ve 31 sayılı mali durum raporunda temizlik ve yiyecek giderleri adı altında 9 kalemde ödemesi yapılan miktarın sehven 50.687,78 TL olarak gösterilmesi sonucu davacı tarafça 25.654,58 TL + 50.687,78 TL asıl alacak olduğu kanaatı ile iş bu miktardan icra takibinden önce 04/01/2017 tarihinde ödenen 16.635,00 TL mahsubu ile kalan 59.707,36 TL üzerinden icra takibine geçilmiş, icra takibinde asıl alacak yönünden yasal faiz talep edilmiştir.

İlk derece mahkemesi tarafından davalının emanet hesabında kalan 25.279,48 TL mahsup edilmek suretiyle alacak hesaplanmıştır. Dosya içerisinde yer alan Van 2. İdare Mahkemesi'nin 2018/859E., 2019/487 K. 27/03/2019 tarihli kararı ile davalının maaşından yapılan kesintilerin iadesine karar verilmiştir. Dosya içerisindeki belgeler ve beyanlardan bu karar istinaden 20.000,00TL nin davalıya iade edildiği anlaşılmaktadır. Davacı tarafından başlatılan icra takibinde idare mahkemesinin kararı dikkate alınarak davalıdan yapılan maaş kesintileri mahsup edilmeksizin asıl alacak üzerinden takibe geçilmiştir. İdare mahkemesinin iade kararına rağmen mahkemece tespit edilen borç miktarından emanet hesabındaki davalı alacağı mahsup edilerek hesaplama yapılması yerinde görülmemiştir.

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden KTI6Gpl - tiixyjb - SEejrLn - VTV3Js= ile erişebilirsin

Takip tarihi itibarı dosyaya sunulan bilirkişi raporlarına göre davacının alacağı istemekte haklı olduğu, yargılama esnasında idare mahkemesi tarafından verilen karar ile davalının maaşından yapılan kesintilerin iadesine karar verildiği davalı tarafında bu konuda icra takibine geçildiği ,davacı tarafça dosyaya sunulan Ziraat Bankası dekontlarına göre 19/07/2019 tarihinde 10.000,00 TL ve 16/10/2019 tarihinde 10.000,00 TL 'nin davalıya geri ödendiği bu kapsamda dava konusu icra takibine konu alacağın ve yasal faizin yerinde olduğu, idare mahkemesi tarafından iadesine karar verilen paranın (davacı tarafın 25/11/20202 tarih 1572 sayı nolu yazısına göre 45.279,48 TL) idare mahkemesi kararı karşısında mahsubunun yerinde olmadığı davanın kabulüne karar verilmesi gerektiği anlaşılmakla yukarıda açıklanan gerekçelerle, dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda davacı vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmadığından Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/1-b-2 maddesi uyarınca ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına, davanın kabulüne, alacak likit ve belirlenebilir olmakla icra inkar tazminatına hükmedilmesine dair yeniden esas hakkında karar vermek gerekmiştir.

Davalı taraf istinafı yönünden yapılan değerlendirmede, davanın adli yargı yerinde görülmesi gerekmesi , zararın dosya kapsamına aldırılan bilirkişi raporları ile de ortaya konması bilirkişi raporlarının asıl alacağın tespiti yönünden gerekçeli açıklamalı ,yöntemine uygun denetime elverişli olması dikkate alınarak davalı tarafın istinaf nedenlerinin reddine karar verilmiştir.

HMK'nın 353/(1)-b-2. maddesinde yargılamada eksiklik bulunmamakla beraber, kanunun olaya uygulanmasında hata edilip de yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmadığı takdirde veya kararın gerekçesinde hata edilmiş ise düzelterek yeniden esas hakkında karar verileceği belirtilmiş olup, anılan yasal düzenleme uyarınca davacı vekilinin istinaf kanun yolu başvurusunun kabulü, davalı vekilinin istinaf başvurusununu reddi ile mahkemece verilen kararın düzeltilerek yeniden esas hakkında aşağıda belirtilen şekilde karar verilmiştir.

H Ü K Ü M :Yukarıda açıklanan nedenlerle;

1-Davalı vekilinin tüm istinaf nedenleri yerinde görülmediğinden istinaf isteminin 6100 Sayılı HMK'nun 353/1. fıkra (b-1) bendi gereğince ESASTAN REDDİNE,

2-Davacılar vekilinin istinaf isteminin 6100 Sayılı HMK'nun 353/1. fıkra (b-2) bendi gereğince KABULÜNE,

3-İlk Derece Mahkemesi olan Muradiye Asliye Hukuk Mahkemesi 08/04/2021 Tarih, 2019/180 Esas, 2021/89 karar sayılı ilamının KALDIRILMASINA,

4-HMK 353/(1)-b-2. maddesi uyarınca KALDIRILAN HÜKMÜN YERİNE YERİNE GEÇMEK ÜZERE;

Hükmün aşağıdaki şekilde yeniden tesisine;

a-Davanın KABULÜ ile; davalının-borçlunun Muradiye İcra Dairesinin 2019/88 esas sayılı dosyasındaki itirazın İPTALİ İLE TAKİBİN DEVAMINA,

b-İİK'nun 67. maddesi gereğince itirazın iptaline karar verilen asıl alacağın %20'si olan 11.941,40 TL icra inkar tazminatının davalıdan alınarak davacıya verilmesine,..."

II. İDARİ YARGIDA DAVA SÜRECİ

A. Dava Konusu Olay

4. Davacı M. A. T. 'un vekili, Van ili, Muradiye ilçesi eski belediye başkanı olan müvekkiline; İçişleri Bakanlığı Kontrolörlerince yapılan 2014-2015-2016 yıllarına ilişkin mali denetimlerde mevzuata aykırı olarak yapıldığı belirtilen işlemler nedeniyle oluştuğu belirtilen kamu zararı nedeniyle, kişi borcu çıkarılmasına ve anılan kamu zararının maaştan kesme yoluyla tahsiline ilişkin Muradiye Belediye Başkanlığı'nın 21/03/2018 tarihli ve 468 sayılı işleminin iptaline karar verilmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden KTI6Gpl - tiixyjb - SEejrLn - VTV3Js= ile erişebilirsin

B. Yargılama Aşamaları

5. **Van 4. İdare Mahkemesi 13/12/2022 tarih ve E.2019/354, K.2022/3024 sayılı kararı** ile, dava konusu işlemin hukuka uygun olmadığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar vermiş, bu karara karşı istinaf talebinde bulunulmuş, Erzurum Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesi 24/04/2024 tarih ve E.2023/812, K.2024/1267 sayılı kararı ile, istinaf talebinin reddine kesin olarak karar vermiş, mahkeme kararı kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir;

"...Dava dosyasının incelenmesinden; davacının, Muradiye Belediye Başkanı olarak görev yaptığı döneme ilişkin olarak İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Kontrolörlüğünce yapılan 2014-2015-2016 yıllarına ilişkin mali denetimlerde mevzuata aykırı olarak belirtilen işlemler nedeniyle kamuyu zarara uğrattığından bahisle kişi borcu çıkartıldığı ve anılan borcun davacının maaşından Muradiye Belediye Başkanlığı'nın 21.03.2018 tarih ve 468 sayılı işlemi ile kesilmeye başlanması üzerine, davacının söz konusu kesintiler nedeniyle Van 2. İdare Mahkemesi'nin 2018/859 esas sayılı dosyasından açılan davada, "kamu zararı dolayısıyla davacıya çıkarılan kişi borcunun mevzuat hükümlerinde belirtilen usule göre tahsili yoluna gidilmesi gerekirken doğrudan davacının maaşından rızası dışında tahsil edilmesine ilişkin işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı" gerekçesi ile 27/03/2019 tarih ve 2019/487 sayılı kararıyla işlemin iptaline karar verilmesi üzerine hukuka aykırı olarak maaşından kesilen 45.279,48-TL'nin davalı idare tarafından yapılan 20.000,00-TL iade düşüldükten sonra kalan kısmının kesinti yapılan tarihler de gözetilerek maaşından yapılan kesintilerin bankalarca uygulanan en yüksek faiz oranıyla birlikte hesaplanarak fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 25.000,00-TL'nin ödenmesine karar verilmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Van 2. İdare Mahkemesi'nin 27/03/2019 tarih ve E:2018/859, K:2019/487 sayılı kararı ile davacının maaşından yapılan kesintinin hukuka aykırı olduğuna hükmedilmesi karşısında, davacının maaşından yapılan kesintinin yasal faizleri ile iadesi yönündeki talebin değerlendirilmesi gerekeceği açık olup, uyuşmazlığa konu olayın çözümü (davacının maaşından yapılan kesinti miktarı ve davacıya söz konusu dönem için yapılan iadelerin miktarları ve yasal faizlerinin hesaplanması, yapılan her bir kesintinin yapıldığı dönem itibariyle yasal faizlerinin hesaplanması) niteliği itibariyle teknik bilgiyi gerektirmesi nedeniyle Mahkememizin 24/03/2022 tarihli ara kararı uyarınca dosya üzerinden bilirkişi incelemesi yapılmasına karar verildiği, yapılan bilirkişi incelemesi neticesinde dosyaya sunulan 29/09/2022 havale tarihli bilirkişi raporunda özetle: "idarece yapılan resen kesinti toplamının 43.538,23 TL olduğu, yapılan kesintilerin ay ay tutarı ve dava tarihi itibariyle oluşan faiz miktarının 6.537,36 TL ve buna göre faizleri ile birlikte toplam kesinti miktarının 50.075,59 TL olarak hesaplandığı, buna karşın davalı idarece yapılan iadelerin 20.000,00 TL ve dava tarihi itibariyle yasal faiz miktarının 520,27 TL ve buna göre faizleri ile birlikte toplam iade miktarının 20.520,27 TL olarak hesaplandığı, söz konusu hesaplamalar kapsamında davacının bakiye alacak miktarının 50.075,59 TL - 20.520,27 TL = 29.555,32 TL olduğu (sehven 23.017,96 TL olarak yazılmıştır)" şeklinde tespit ve değerlendirmelerde bulunulduğu görülmüştür.

Taraflara tebliğ edilen mezkûr bilirkişi raporuna karşı herhangi bir itirazda bulunulmadığı, raporda yer alan maddi hatanın ise raporu sakatlar nitelikte olmadığı, raporun mevcut haliyle dayandığı teknik ve bilimsel veriler göz önüne alındığında, uyuşmazlığın çözümünde esas alınabilecek nitelikte ve yeterlilikte olduğu anlaşılmıştır.

Davacı, bilirkişi raporu sonrasında vermiş olduğu 06/12/2022 tarihli ıslah dilekçesi ile talebini raporda yer aldığı şekliyle 29.555,32 TL olacak şekilde arttırmıştır.

Bu durumda; dava dosyası içinde yer alan bilgi ve belgeler ile bilirkişi raporu birlikte değerlendirilmesinden; davacının maaşında usulsüz şekilde kesilen ve davalı idarece iade edilen miktarın düşülmesi neticesinde kalan bakiye 23.538,23 TL alacağın dava tarihi olan 16/12/2019 itibariyle hesaplanan yasal faizleri ile birlikte 29.555,32 TL olarak hesaplanması karşısında, anılan tutarın davalı idareden tahsili ile davacıya ödenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle;

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden KTI6Gpl - tiixyjb - SEejrLn - VTV3Js= ile erişebilirsin

1-Davanın kabulüne,

2-29.555,32 TL 'nin davalı idareye dava tarihi olan 16/12/2019 tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine,.."

III. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNDEN İSTEK

6. İdari yargı yerinde davacı M. A. T. vekili, Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmek üzere Van 4.İdare Mahkemesine verdiği 08/08/2024 tarihli dilekçesinde, *"Van 4. İdare Mahkemesi'nin 13/12/2022 tarih ve E.2019/354, K.2022/3024* sayılı *kararı ile; müvekkilinin maaşından yapılan kesintilerin iadesine karar verildiğini, Muradiye Asliye Hukuk Mahkemesinin 08/04/2021 tarih ve E. 2019/180, K.2021/89 sayılı kararı ile de; karşı tarafın açtığı itirazın iptali davasında kamu zararı oluştuğuna ilişkin dayanak müfettiş raporu icrai nitelikte bulunmadığı halde davanın kabulüne karar verildiğini"* belirterek, Van 4. İdare Mahkemesinin 13/12/2022 tarih ve E.2019/354, K.2022/3024 sayılı kararıyla, Muradiye Asliye Hukuk Mahkemesinin 08/04/2021 tarih ve E.2019/180, K.2021/89 sayılı kararı arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğunu ileri sürerek, Muradiye Asliye Hukuk Mahkemesinin 08/04/2021 tarih ve E.2019/180, K.2021/89 sayılı kararının kaldırılarak, Van 4. İdare Mahkemesinin 13/12/2022 tarih ve E.2019/354, K.2022/3024 sayılı kararı yönünde karar verilmesini talep etmiştir.

IV. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCELERİ

7. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca 2247 sayılı Kanun'un 24. ve 16. maddelerine göre ilgili Başsavcıların yazılı düşünceleri istenilmiştir.

A. Danıştay Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

8. Danıştay Başsavcısı; usûlî taleplerin farklı olması nedeniyle konusu aynı olmayan kararlar arasında 2247 sayılı Kanun'da belirtilen anlamda hüküm uyuşmazlığı bulunmadığından başvurunun reddine karar verilmesi gerektiği yönünde yazılı düşünce bildirmiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...Hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ileri sürülen kararların incelenmesinden, ortada adlî ve idarî yargı merciilerince verilmiş ve kesinleşmiş kararların bulunduğu, taraflarından en az birinin aynı olduğu, her iki davanın esasının hükme bağlandığı ve kararların kesinleştiği anlaşılmaktadır.

2247 sayılı Kanun uyarınca hüküm uyuşmazlığının var olduğunun kabul edilebilmesi için gereken şartlardan biri de aynı konuya ilişkin olmasıdır.

"Aralarında uyuşmazlık (çelişki) bulunan hükümlerin (hukuk mahkemesi ve idare mahkemesi kararlarının) aynı dava hakkında verilmiş olması gerekir. Aynı davadan maksat, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflardan en az biri aynı olan davalardır. (KURU Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, 2001, Cilt I, s. 770)"

" Dava konusu (müddeabih) en kısa tanımıyla dava ile elde edilmek istenen sonuçtur. Davanın konusu kavramının kanunî olarak hiç bir yerde açık seçik bir tanımı yapılmamıştır. Doktrinde dava konusunun niteliği tartışmalıdır ve bu sebeple dava konusu kavramını açıklayabilmek amacıyla birçok teori ileri sürülmüştür. Türk hukuk doktrininde genel olarak dava konusunun "dava konusu yapılmış olan hak, yani dava ile elde edilmek istenen sonuç (netice)" olduğu konusunda görüş birliği olduğu söylenebilir. Yargıtay kararlarında dava konusu "dava ile elde edilmek istenen sonuç" şeklinde betimlenmesi ile yetinilmiştir. Dava konusu talep sonucundan oluşurken dava sebebi ise maddî vakıadan oluşur. Hukukî sebep ise bu kavramlar altında değerlendirilemez. Davacının talep sonucu ile mahkemeden istediği dava konusu iken bunu maddî vakıaya dayandırması ise dava sebebidir. Dava konusunu belirleyen tek ve asıl unsurun talep sonucu (usulî talep) olduğunu belirtebiliriz. Diğer bir deyişle talep

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden KTI6Gpl - tiixyjb - SEejrLn - VTV3Js= ile erişebilirsin

sonucu (usulî talep) sağlanması mahkemeden istenilen hukukî korunma, dava konusunun bizatihi kendisidir. Usulî talebi genel hatlarıyla bir hukukî sonucun kesin bir şekilde belirlenmesini konu alan ve mahkemeye yöneltilmiş bulunan istek şeklinde tanımlayabiliriz. (Dr. Levent BÖRÜ, Dava Konusu Kavramı ve Teorileri 2012, BATİDER, Cilt XXVIII, Sayı 21, Sayfa 258-287) "

Mahkemelerce verilen hükümlerin aynı konuya ilişkin olup olmadığının incelenmesi:

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda, kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması biçiminde tanımlanan kamu zararının, zararın oluştuğu tarihten itibaren ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faiziyle birlikte ilgililerden tahsil edileceği, kamu zararının, bu zarara neden olan kamu görevlisinden veya diğer gerçek ve tüzel kişilerden tahsiline ilişkin usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiş; Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte kamu zararından doğan alacakların rızaen ve sulh yolu ile ödenmek, Borçlar Kanunu hükümlerine göre takas yapılmak ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümleri uygulanmak suretiyle tahsil edileceği kurala bağlanmıştır.

İdarî yargı merciinde görülen davanın konusu; mevzuata aykırı olarak yapıldığı belirtilen işlemler nedeniyle oluştuğu belirtilen kamu zararı hususunda ilgilisi adına kişi borcu çıkarılmasına ve kamu zararının maaştan kesme yoluyla tahsiline ilişkin işlemin iptaline bağlı olarak yapılan kesintilerin iadesine karar verilmesi istemine ilişkin olup, idarî yargı mercinde yapılan yargısal denetim, kamu zararı ve buna dayalı olarak istenilen borcun varlığı ya da yokluğunu belirleyen bir karar değildir. İdarî yargı kararı, kişi borcunun ne şekilde tahsil edilmesi gerektiğinin yöntemini ortaya koyan, bu yönteme uyulmadan yapılan kesintilerin iade edilmesi gerektiğini vurgulayan bir karardır.

Adlî yargı merciinde görülen davanın konusu ise; kamu zararı nedeniyle alacağın tahsili için başlatılan icra takibine yönelik itiraz kapsamında kişi borcunun varlığı ya da yokluğu hususunda irdeleme yaparak takibin miktarını belirleyen bir karardır.

Bu itibarla; adlî ve idarî yargıda açılan davaların konularının farklı olması nedeniyle bu kararlar arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğundan söz edilmesi mümkün değildir.

SONUÇ: Açıklanan nedenlerle, Van 4. İdare Mahkemesinin 13/12/2022 tarihli ve E:2019/354, K:2022/3024 sayılı kararı ile Muradiye Asliye Hukuk Mahkemesinin 08/04/2021 tarihli ve E:2019/180, K:2021/89 sayılı kararı arasında hüküm uyuşmazlığı bulunmadığından, başvurunun reddine karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir."

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

9. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı; adli ve idari yargı mercileri tarafından esasa ilişkin olarak verilen ve kesinleşen mahkeme kararlarının dava konusunun aynı olmadığı gerekçesiyle, başvurunun reddi yönünde yazılı düşünce bildirmiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...İdari ve adli yargı kararları arasında oluştuğu ileri sürülen hüküm uyuşmazlığının çözümü için; öncelikle hüküm uyuşmazlığının oluşup oluşmadığının belirlenmesi gerekmektedir.

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 24. maddesinin birinci fıkrasında, "7 nci maddede gösterilen yargı mercileri tarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığı kabul edilir." hükmü yer almaktadır.

Anılan hükme göre, hüküm uyuşmazlığının varlığı için:

a- Uyuşmazlık konusu hükümlerin, adli ve idari yargı mercileri tarafından verilmesi, b- Konu, dava sebebi ve taraflardan en az birinin aynı olması, c- Her iki kararın da kesinleşmiş olması, d-Kararlarda davanın esasının hükme bağlanması,

e- Kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması,

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden KTI6Gpl - tiixyjb - SEejrLn - VTV3Js= ile erişebilirsin

Koşullarının birlikte gerçekleşmesi aranmaktadır.

Hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ileri sürülen kararların incelenmesinde; ortada, taraflardan en az birinin aynı olduğu, adli ve idari yargı yerlerince verilmiş ve kanun yollarına başvurularak şeklen kesinleşmiş kararların bulunduğu, tüm kararlarda davanın esasının hükme bağlandığı ve kanun yollarının tüketildiği anlaşılmıştır.

Ancak, anılan mahkemelerce verilen hükümlerin konu ve dava sebebinin aynı olup olmadığı ve kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunup bulunmadığı konusunun ayrıca incelenmesinde fayda bulunmaktadır.

Van 4. İdare Mahkemesindeki dava; M. A. T. 'a kişi borcu çıkartılmasına ve kamu zararının maaştan kesme yoluyla tahsiline ilişkin Muradiye Belediye Başkanlığının 21.03.2018 tarihli ve 468 sayılı işleminin iptali istemiyle açılmış ve Mahkemece dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir. Buradaki davada kamu zararının oluşup oluşmadığı irdelenmemiş, tespit edilen kamu borcunun tahsil yönteminin hukuka uygun olup olmadığı incelenmiştir.

Muradiye Asliye Hukuk Mahkemesindeki dava ise; tespit edilen kamu zararının genel haciz yoluyla tahsili için başlatılan ilamsız icra takibine yönelik itirazın iptali istemiyle açılmış ve Van Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesinin 17.03.2022 tarihli ve 2021/214 E., 2022/264 K. sayılı kararıyla, Mahkemece verilen karar kaldırılarak davanın kabulüyle itirazın iptaline ve icra takibinin devamına karar verilmiştir. Buradaki davada ise kamu zararı nedeniyle kişi borcu oluşup oluşmadığı, oluşmuşsa miktarının ne olduğu irdelenmiştir.

Bu duruma göre, idari yargıdaki davanın, kamu zararından kaynaklı kişi borcunun tahsil yöntemine ilişkin işlemin iptali talebine; adli yargıdaki davanın ise kamu zararı nedeniyle kişi borcu oluşup oluşmadığının, oluşmuşsa miktarının ne olduğunun belirlenmesi talebine ilişkin olması karşısında, mahkeme kararları arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğunun kabulü için gerekli olan koşullardan, dava konusunun aynı olması koşulunun gerçekleşmediği sonucuna varılmıştır.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle, adli ve idari yargı mercileri tarafından esasa ilişkin olarak verilen ve kesinleşen mahkeme kararlarının dava konusunun aynı olmaması sebebiyle, 2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinde belirtilen koşulların birlikte gerçekleşmediği düşüncesiyle söz konusu başvurunun reddi gerekmektedir."

V. İLGİLİ HUKUK

10. 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un *"Mahkemenin görevi"* başlığını taşıyan 1. maddesinin ilk fıkrası şöyledir:

"Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir."

11. 2247 sayılı Kanun'un *"Yargı merciince yapılacak işlemler"* başlıklı 15. maddesi şöyledir:

" (Değişik: 23/7/2008 – 5791/6 md.)

Olumsuz görev uyuşmazlıklarında dava dosyaları, son görevsizlik kararını veren yargı merciince, bu kararın kesinleşmesinden sonra (...) taraflardan birinin istemi üzerine, ilk görevsizlik kararını veren yargı merciine ait dava dosyası da temin edilerek Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir ve görevli yargı merciinin belirlenmesi istenir."

12. 2247 sayılı Kanun'un *"Uyuşmazlık Mahkemesince yapılacak işlemler "* başlıklı 16. maddesi şöyledir:

" (Değişik: 21/1/1982 - 2592/5 md.)

Uyuşmazlık Mahkemesi, olumsuz görev uyuşmazlığı ile ilgili dosyaların ilk incelemesi

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden KTI6Gpl - tiixyjb - SEejrLn - VTV3Js= ile erişebilirsin

sırasında ve gerekli gördüğü hallerde ilgili Başsavcıların görüşünü de alarak, görevli yargı merciini belirten kararını verir."

13. 2247 sayılı Kanun'un 3. Bölümünde, *"Hüküm Uyuşmazlığı"* üst başlığı altındaki 24. maddesi şöyledir:

"(Değişik birinci fıkra: 21/1/1982 - 2592/7 md.) 1 nci maddede gösterilen yargı mercileri tarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığı kabul edilir.

(Mülga ikinci fıkra: 2/7/2018 – KHK-703/183 md.)

İlgili kişi veya makam Uyuşmazlık Mahkemesine başvurarak hüküm uyuşmazlığının giderilmesini istiyebilir. Bu halde olumsuz görev uyuşmazlığının çıkarılması ile ilgili 15 ve 16 ncı maddelerdeki usul kuralları uygulanır."

14. 2247 sayılı Kanun'un "*Hüküm uyuşmazlıklarında uygulanacak inceleme kuralları"* başlıklı 25. maddesi şöyledir:

" Hüküm uyuşmazlıklarında Uyuşmazlık Mahkemesi, Danıştay Yargılama usulünün bu kanuna aykırı olmayan hükümlerini uygulamak suretiyle anlaşmazlığın esasını da karara bağlar.

(Mülga ikinci fıkra: 2/7/2018 – KHK-703/183 md.)

Uyuşmazlık Mahkemesi hüküm uyuşmazlıklarını dosya üzerinde inceleyerek karara bağlar. Gerekli gördüğü hallerde veya istek üzerine tarafları dinleyebilir."

15. 2247 sayılı Kanun'un "*İncelemede izlenecek sıra"* başlıklı 27. maddesi şöyledir:

"Uyuşmazlık Mahkemesi, uyuşmazlık çıkarmaya veya görev uyuşmazlıklarına ilişkin istemleri önce şekil ve süre açısından inceler; yöntemine uymayan veya süresi içinde ileri sürülmemiş istemleri reddeder."

VI. İNCELEME VE GEREKÇE

16. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 03/02/2025 tarihli toplantısında; Raportör-Hakim Gülay DOĞAN'ın, 2247 sayılı Kanun'da öngörülen koşulları taşımayan başvurunun reddi gerektiği yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın başvurunun reddi gerektiği yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

17. 2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinde anılan hükme göre, hüküm uyuşmazlığının ortaya çıkabilmesi için:

a) Uyuşmazlık doğuran hükümlerin, adli ve idari yargı mercileri tarafından verilmesi,
b) Konu, dava sebebi ve taraflardan en az birinin aynı olması,
c) Her iki kararın da kesinleşmiş olması,
d) Kararlarda davanın esasının hükme bağlanması,
e) Kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız olması koşullarının birlikte gerçekleşmesi aranmaktadır.

18. Hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ileri sürülen adli ve idari yargı kararlarının

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden KTI6Gpl - tiixyjb - SEejrLn - VTV3Js= ile erişebilirsin

incelenmesinden, ortada adlî ve idarî yargı yerlerince verilmiş ve kesinleşmiş kararların bulunduğu, taraflarının en az birinin aynı olduğu, her iki davanın esasının hükme bağlandığı ve kararların kesinleştiği anlaşılmaktadır.

19. Konu ve dava sebebinin aynı olup olmadığına gelince, yukarıda ayrıntılı olarak değinilen mahkeme kararları irdelendiğinde; idari yargı yerinde görülen davanın konusunun, "*mevzuata aykırı olarak yapıldığı belirtilen işlemler nedeniyle oluştuğu belirtilen kamu zararı hususunda ilgilisi adına kişi borcu çıkarılmasına ve kamu zararının maaştan kesme yoluyla tahsiline ilişkin işlemin iptaline bağlı olarak yapılan kesintilerin iadesine"* ilişkin olması, adlî yargıda açılan davanın konusunun ise; *"kamu zararı nedeniyle alacağın tahsili için başlatılan icra takibine yönelik itiraz"* talebine yönelik bulunması, ve itiraz kapsamında kişi borcunun varlığı ya da yokluğu hususunda irdeleme yaparak takibin miktarını belirleyen bir karar niteliğinde olması, idarî yargı mercinde yapılan yargısal denetimin ise; kamu zararı ve buna dayalı olarak istenilen borcun varlığı ya da yokluğunu belirleyen bir karar niteliğinde olmaması, İdarî yargı kararının, kişi borcunun ne şekilde tahsil edilmesi gerektiğinin yöntemini ortaya koyan, bu yönteme uyulmadan yapılan kesintilerin iade edilmesi gerektiğini vurgulayan bir karar olması nedeniyle, mahkeme kararları arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğunun kabulü için gerekli olan koşullardan, dava konusunun aynı olması koşulunun gerçekleşmediği görülmektedir.

20. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, 2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinde öngörülen *"konu ve dava sebebinin aynı olması"* koşulunu taşımayan başvurunun reddi gerekmiştir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle,

2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinde öngörülen *"konu ve dava sebebinin aynı olması"* koşulunu taşımayan BAŞVURUNUN REDDİNE,

03/02/2025 tarihinde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Nilgün	Doğan	Eyüp
GÜLEÇ	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden KTI6Gpl - tiixyjb - SEejrLn - VTV3Js= ile erişebilirsin